

Сумын 2024 оны төсөв батлах тухай

Монгол улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.1.9 заалт, Төсвийн тухай хуулийн 64 дүгээр зүйлийн 64.1.2 дахь заалт, аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2024 оны 12 дугаар сарын 04-ний өдрийн 46 дугаар тогтоолыг үндэслэн сумын иргэдийн Төлөөлөгчийн Хурлаас **ТОГТООХ** нь:

1. Сумын 2024 оны төсвийн орлогын нийт дүн, орлогын нэр төрлийн хэмжээг дор дурдсанаар баталсугай.

д/д	Орлогын нэр төрөл	Орлогын дүн /мянган төгрөг/
1.1	Сумын төсвийн татварын орлого	1007,280.0
1.1.1	Цалин ,хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрхлэлтийн орлого	320,000.0
1.1.2	Үйл ажиллагааны орлого	39,800.0
1.1.3	Бууны албан татвар	1,380.0
1.1.4	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,600.0
1.1.5	Хадгаламжийн хүүгийн орлого	50,000.0
1.1.6	Үл хөдлөх хөрөнгийн албан татвар	5,500.0
1.1.7	Малын тоо толгойн татвар	350,000.0
1.1.8	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	4,000.0
1.1.9	Газрын төлбөр	70,000.0
1.1.10	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	155,000.0
1.1.11	Нохойны албан татвар	
1.1.12	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	9,000.0
1.2	Сумын төсвийн татварын бус орлого	15,000.0
1.2.1.	Хүү торгууль	15,000.0
1.2.2.	Төсвийн өөрийн орлого	
	Нийт дүн	1,022,280.0

2. Аймгийн төсвөөс сумын төсөвт авах санхүүгийн дэмжлэгийн хэмжээг 1,480,501.5 мянган төгрөгөөр баталсугай.

3. Орон нутгийн ерөнхий орлогын урьд оны үлдэгдлийн хэмжээг 2,000.0 мянган төгрөгөөр баталсугай.

4. Аймгийн орон нутгийн хөгжлийн сангийн орлогын шилжүүлгээс сумын орон нутгийн хөгжлийн санд авах орлогын шилжүүлгийн хэмжээг 822,363.7 мянган төгрөгөөр баталсугай.

5. Сумын 2024 оны төсөвт төсвийн ерөнхийлөн захирагч, түүний харьяа байгууллага, бусад байгууллагын төвлөрүүлэх орлогын хэмжээг дор дурдснаар баталсугай.

д/д	ТЭЗ, түүний харьяа байгууллага	Орлогын дүн /мянган төгрөг/
5.1	Сумын Засаг даргын тамгын газар өөрийн орлого	12,000.0
5.2	Сум хөгжүүлэх сан	40,000.0
5.3	Байгаль хамгаалах сан	5,000.0
5.4	Мал хамгаалах сан	137,000.0
5.5	Орон нутгийн хөгжлийн сан	
Нийт дүн		194,000.0

6. Сумын 2024 оны төсөвт төсвийн ерөнхийлөн захирагч, түүний харьяа байгууллага, бусад байгууллагын урьд оны үлдэгдлийг дор дурдсанаар баталсугай.

д/д	ТЭЗ, түүний харьяа байгууллага	Орлогын дүн /мянган төгрөг/
6.1	Сум хөгжүүлэх сан	210,300.0
6.2	Байгаль хамгаалах сан	1,000.0
6.3	Мал хамгаалах сан	3,000.0
6.4	ОНХсан Малын тоо толгойн татвар	30,500.0
6.5	Орон нутгийн хөгжлийн сан	23,000.0
Нийт дүн		267,800.0

7. Сумын 2024 оны төсвийн санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг дор дурдсанаар баталсугай.

ДД	Эх үүсвэрийн нэр төрөл	мөнгөн дүн
7.1	Сумын татварын болон татварын бус орлого	1,022,280.0
7.2	Аймгийн төсвөөс сумын төсөвт авах санхүүгийн дэмжлэг	1,480,501.5
7.3	Орон нутгийн ерөнхий орлогын үлдэгдэл	2,000.0
7.4	Сумын орон нутгийн хөгжлийн санд аймгийн орон нутгийн хөгжлийн сангаас олгох орлогын шилжүүлэг	822,363.7
7.5	ТЭЗахирагчийн харьяа байгууллагын төвлөрүүлэх орлого	194,000.0
7.6	ТЭЗахирагчийн харьяа байгууллагын урьд оны үлдэгдэл	267,800.0
Нийт дүн		3,788,945.2

8. Сумын 2024 оны төсвийн жилд зарцуулах зарлагын нийт хэмжээг 3,788,945.2 мянган төгрөгөөр баталж төсвийн ерөнхийлөн захирагч, тэдгээрийн харьяа байгууллагад дор дурдсан төсөв зарцуулах эрх олгосугай.

Д/д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч	Зарлагын дүн /мянган төгрөг/
8.1	Иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын дарга	135,996.0
8.1.1	Иргэдийн төлөөлөгчийн хурлын нарийн бичгийн дарга	135,996.0
8.2	Засаг дарга	3,652,949.2
8.2.1	Засаг даргын Тамгын газар	1,103,147.4

8.2.2	Мал хамгаалах сан	140,000.0
8.2.3	ЗДТГ-ийн байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	151,220.5
8.2.4	Сум хөгжүүлэх сан	250,300.0
8.2.5	Байгаль хамгаалах сан	94,000.0
8.2.6	Орон нутгийн хөгжлийн сан	1,225,863.7
8.2.7	Соёлын төвийн байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	145,523.5
8.2.8	Сургуулийн байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	309,621.8
8.2.9	Цэцэрлэгийн байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	103,062.4
8.2.10	ЭМТөвийн байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	130,209.9
Нийт дүн		3,788,945.2

9. Сумын төсвийн захирагч нарын хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, хүрэх үр дүнгийн талаарх чанарын болон тоон хэмжээний үзүүлэлт"-ийг 1 дүгээр хавсралтаар баталсугай.

10. Сумын орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 оны төсвийн жилд хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний жагсаалт"-ыг 2 дугаар хавсралтаар баталсугай.

11.Сумаас аймгийн төсөвт төвлөрүүлэх орлогын хэмжээг 3 дугаар хавсралтаар баталсугай.

12.Орон нутгийн төсвийн 2024 оны орлогыг бүрдүүлж, Төсвийн тухай хуулийн 40,41 дүгээр зүйлд заасан гэрээгээр хүлээсэн үүргээ биелүүлж , өр авлага гаргахгүй , төсвийн хөрөнгийг баталсан хуваарь, зориулалтын дагуу зарцуулахыг бүх шатны төсвийн эрх захирагч нарт даалгасугай.

ДАРГА

Н.ЧУЛУУН

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2023 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн
..... дугаар тогтоолын нэгдүгээр хавсралт

Сумын 2024 онд хэрэгжүүлэх
хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүнгийн талаарх
чанарын болон тоо хэмжээний үзүүлэлт

Д /д	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарын 2023 онд хэрэгжүүлэх хөтөлбөр, хөтөлбөрийн хүрэх үр дүн	Үр дүнгийн чанарын болон тоо хэмжээний шалгуур үзүүлэлт	Суурь он	Суурь түвшин	2024 оны зорилтот түвшин	Хөтөлбөрийн н зарцуулах төсөв /сая төгрөг/
1	2	3	4	5	6	7
Сумын иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын дарга						
1	Сумын Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хуралдааныг улиралд нэг удаа, Иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын зөвлөл нь хуралдааны шийдвэрийн биелэлт, хуралдааны бэлтгэл хангах, хуралдаан хоорондын хугацаанд хурлын хороо, ажлын хэсгийн үйл ажиллагааг уялдуулж ажиллана.	Зарлагын үр ашгийг дээшлүүлж, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлнэ.	2023	90	95	135,996.0
Орон нутгийн гүйцэтгэх засаглалын удирдлага						
2	Орон нутгийн төсвийн зарлагын үр ашгийг дээшлүүлж, төсвийн урсгал болон хөрөнгийн зардлын санхүүжилт, тайлагнал, хяналтыг сайжруулж, хэмнэлтийн горимд шилжүүлэх, хариуцлагатай байх зарчмыг хэрэгжүүлэх төрийн үйлчилгээний чанар хүртээмж сайжирна.	Зарлагын үр ашгийг дээшлүүлж, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжүүлнэ.	2023	90	92	838,872.8
3	Сангийн сайдын 2021 оны 61 дүгээр тушаалаар батлагдсан Засаг даргын нөөц хөрөнгийн захиран зарцуулах журам хэрэгжсэн байна.	Засаг даргын нөөц хөрөнгийг зориулалтын дагуу зарцуулна	2023	100	100	50000.0
4	Багийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлж багийн дарга нартай үр дүнгийн гэрээ байгуулан дүгнэж ажиллана		2023	91.2	93	216274.6

5	Орон нутгийн өмчит байгууллагын халаалт, дулаан, цахилгаан, цэвэр бохир ус хэвийн найдвартай хангагдсан байна.	Төсөвтөө багтааж өр авдагагүй ажилласан байна	2023	өр авлагагүй	өр авлагагүй	839638.1
Орон нутгийн хөгжлийн сан						
6	Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хийгдэх ажлыг сумын хөгжлийн бодлоготой уялдуулан төлөвлөж хууль журмын дагуу иргэдээс санал авч эрэмбэлэн , ИТХ-аар батлуулан батлагдсан төсөл арга хэмжээний хэрэгжилтийг зохион байгуулна.	Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр хийгдэж байгаа төсөл арга хэмжээг 100 хувь хэрэгжүүлнэ	2023	91	96	1,225,863.7
Байгаль хамгаалах сан						
7	1 Байгаль орчны чиглэлийн багц хууль, тогтоомж хэрэгжинэ.	Байгал хамгаалах сан /байцаагчийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө/ жилийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө 100% хэрэгжинэ.	2023	20.1	70	94,000.0
Мал хамгаалах сан						
8	Сумын өвөлжилтийн бэлтгэл ажлыг хангах, өвс тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх худалдан борлуулах, сумын малчин болон мал бүхий иргэдийг өвс тэжээлээр хангах ажлыг зохион байгуулна. Нөөцийг зохих түвшинд бүрдүүлж, өвс тэжээлийн үнийг зохист түвшинд тогтворжуулна	Мал хамгаалах сангийн хөрөнгийг зориулалтын дагуу зарцуулна	2023	100	100	140,000.0
Сум хөгжүүлэх сан						
9	"Хоршоо хөгжүүлэх сан" -аас батлагдсан чиглэлийн дагуу хоршоодын төслийг сонгон шалгаруулж зээл олгон ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, хугацаа хэтэрсэн зээлийг бүрэн барагдуулах ажлыг зохион байгуулж өр авлагагүй болсон байна	Хоршоо хөгжүүлэх сангийн журмыг хэрэгжүүлнэ	2023	0	80	245,300.0
10	ХХС-аас зээл авсан хоршоо эрхлэгчдийн үйл ажиллагаа хэвийн явагдаж буй эсэхэд хяналтыг тогтмол хийж , мэдээ мэдээллээр цаг тухай бүрд нь ханган сургалт хийх, тоног төхөөрж, программ хангамжийн зардалд зээлийн хүүгийн 60 хүртэл хувийг зарцуулна		2023	15	100	5,000.0

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2023 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн
..... дугаар тогтоолын хоёрдугаар хавсралт

№	Төсөл арга хэмжээний нэр хүчин чадал, байршил	Хүчин чадал	№	эхлэх дуусах	Нийт төсөвт өртөг /мян.төгрөг/	2024 онд санхүүжих дүн /мян.төгрөг/
Шилжиж ирсэн хөрөнгөөр хийгдэх төсөл хөтөлбөр арга хэмжээ					53,500.0	53,500.0
1	Хүүхдийн тоглоомын талбай	Үлдэгдэл санхүүжилт	1	2022-2024	23,000.0	23,000.0
Малын хөлийн татвар						
1	Гүн өрмийн худаг	Шинээр гаргах	2	2023-2024	18,500.0	18,500.0
2	Энгийн уурхайн худаг засвар /1-р баг/ Төхөм	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	3	2023-2024	1,000.0	1,000.0
3	Энгийн уурхайн худаг засвар /1-р баг/ Сүүж	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	4	2023-2024	1,000.0	1,000.0
4	Энгийн уурхайн худаг засвар /2-р баг/ Хар худаг	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	5	2023-2024	1,000.0	1,000.0
5	Энгийн уурхайн худаг засвар /2-р баг/ Буур шар хад	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	6	2023-2024	1,000.0	1,000.0
6	Энгийн уурхайн худаг засвар /3-р баг/ Эхэн Зүлэгтий	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	7	2023-2024	1,000.0	1,000.0
7	Энгийн уурхайн худаг засвар /3-р баг/ Өлзийтийн Амана-Ус	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	8	2023-2024	1,000.0	1,000.0
8	Энгийн уурхайн худаг засвар /4-р баг/ Цагаан-Ус	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	9	2023-2024	1,000.0	1,000.0
9	Энгийн уурхайн худаг засвар /4-р баг/ Хулгар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	10	2023-2024	1,000.0	1,000.0
10	Энгийн уурхайн худаг засвар /5-р баг/ Гучингийн ус	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	11	2023-2024	1,000.0	1,000.0
11	Энгийн уурхайн худаг засвар /5-р баг/ Амана усны дов	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	12	2023-2024	1,000.0	1,000.0
12	Энгийн уурхайн худаг засвар 6-р баг/ Муруйн дэл	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	13	2023-2024	1,000.0	1,000.0
13	Энгийн уурхайн худаг засвар /6-р баг/	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	14	2023-2024	1,000.0	1,000.0
Шинээр хийгдэх хөрөнгө оруулалт төсөл арга хэмжээ					972,859.7	822,363.7
1	"Эрдмийн далай хүүхэд хөгжлийн төв"-ийн барилга засварын гүйцэтгэл	Үлдэгдэл санхүүжилт	15	2024-2024	161,251.0	161,251.0
2	Гэр цэцэрлэгийн барилгажилт	Орон нутагаас оруулах хөрөнгө оруулалт	16	2024-2025	210.496.0	210.496.0
3	Спорт төвийн өргөтгөл	Өргөтгөл	17	2024-2024	205,043.0	205,043.0
4	Хогийн нэгдсэн цэгийн үйл ажиллагааг сайжруулах	ил хог булшлах	18	2024-2024	20,000.0	20,000.0

5	Эрүүл мэндийн төв хэвтэн эмчлүүлэгчийн орыг нэмэгдүүлэх	14ш ор	19	2024-2024	19,600.0	19,600.0
6	Нийтийн эзэмшлийн гудамж талбайн гэрэлтүүлэг /малчид/	3 цамхагт гэрэлтүүлэг	20	2024-2024	19,500.0	19,500.0
7	Гэрэлт цамхагт камер суурилуулах	сумын төв бүрэн хянах	21	2024-2024	19,500.0	19,500.0
8	Ус шавхах помп	том оврын 4100	22	2024-2024	8,500.0	8,500.0
9	ЕБС Кабинет байгуулах	Сургалтын орчин сайжруулах	23	2024-2024	20,000.0	19,469.7
10	Хүүхдийн цэцэрлэгийн 150 хүүхдийн хичээлийн байрны цэвэр бохир 00-ын шугам хоолойн засвар	их засвар /шинэчлэл/	24	2024-2024	14,500.0	14,500.0
11	ЕБС Хөдөлмөрийн танхимын эрэгтэйчүүдийн 00 засварлах	урсгал засвар	25	2024-2024	20,000.0	20,000.0
12	Зөвлөх үйлчилгээ	мэргэжлийн зөвлөгөө	26	2024-2024	15,000.0	15,000.0
13	Сумын төвийн худгуудын засвар	их засвар	27	2024-2024	20,000.0	20,000.0
14	Хүүхэд хөгжлийн төвийн гадна тохижолт	шинээр байгуулах	28	2024-2024	18,600.0	18,600.0
15	Усан оргилуур	шинээр хийх	29	2024-2024	130,000.0	130,000.0
16	Автомат хурлын индэр	Чанга яригч дуу хураагч	30	2024-2024	1.400.0	1.400.0
17	Сумын төвийн ариун цэврийн байгууламжийн засвар	Шугам хоолой бохирбн нүх холболт	31	2024-2024	20,000.0	20,000.0
18	хүүхдийн ордоны номын сангийн тавиур	24 м2 талбай	32	2024-2024	20,000.0	20,000.0
19	Хүүхдийн цэцэрлэгийн виртаул танхим байгуулах	Сургалтын орчин сайжруулах	33	2024-2024	5,000.0	5,000.0
20	Сумын төвийн шугам хоолойн засвар	Их засвар	34	2024-2024	20,000.0	20,000.0
21	Цаг уурын гадна хашаа засвар тохижолт	урсгал засвар	35	2024-2024	5,000.0	5,000.0
МТТА татвараар хийгдэх					421,842.4	350,000.0
1	Хоний нэхий элдэх, эсгий боловсруулах үйлдвэрийн барилга	шинээр баригдах	34	2024-2025	271,842.4	200,000.0
2	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	35	2024-2024	1,000.0	1,000.0
3	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	36	2024-2024	1,000.0	1,000.0
4	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	37	2024-2024	1,000.0	1,000.0
5	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	38	2024-2024	1,000.0	1,000.0
6	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	39	2024-2024	1,000.0	1,000.0
7	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	40	2024-2024	1,000.0	1,000.0
8	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	41	2024-2024	1,000.0	1,000.0
9	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	42	2024-2024	1,000.0	1,000.0
10	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	43	2024-2024	1,000.0	1,000.0

11	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	44	2024-2024	1,000.0	1,000.0
12	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	45	2024-2024	1,000.0	1,000.0
13	Энгийн уурхайн худаг засвар	бэлчээр усан хангамж нэмэгдүүлэх	46	2024-2024	1,000.0	1,000.0
14	Өвсний нөөц бүрдүүлэх	22.5 тн	47	2024-2024	20,000.0	20,000.0
15	Тэжээлийн нөөц бүрдүүлэх	35 тн	48	2024-2024	20,000.0	20,000.0
16	Хортон мэрэгчидтэй тэмцэх	10000 га	49	2024-2024	20,000.0	20,000.0
17	Малын гоц халдварт өвчний үед хариу арга хэмжээ авах	Уьдчилан сэргийлэх, хор уршгийн арилгах	50	2024-2024	20,000.0	20,000.0
18	Бэлчээрийн үнэлгээ хийх	сумын нийт газар нутагт	51	2024-2024	3,000.0	3,000.0
19	Хөв цөөрөм байгуулах булгийн эх хаших	2 булгийн эх хаших 1 хөв цөөрөм байгуулах	52	2024-2024	15,000.0	15,000.0
20	Малын чанар үүлдэр сайжруулалт, цөм сүрэг бүрдүүлэх	Сайн чанарын малын үүлдэр бий болгох	53	2024-2024	20,000.0	20,000.0
21	Малын эрүүл мэндийг хамгаалах	Малыг эрүүлжүүлэх	54	2024-2024	20,000.0	20,000.0
ОНХС-аас санхүүжих суурь зардал				2024	53,500.0	53,500.0
Үүнээс						
2023 оны эхний үлдэгдэл				2023-2024	53,500.0	53,500.0
Малын тоо толгойн татвар				2024-2025	421,842.4	350,000.0
Сум дүүргийн орон нутгийн хөгжлийн санд шилжүүлэх орлогын шилжүүлэг				2024-2024	972,859.7	822,363.7
НИЙТ ДҮН					1,448,202.1	1,225,863.7

Сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын
2023 оны 12 дугаар сарын 13-ны өдрийн
дугаар тогтоолын гуравдугаар хавсралт

Сумын төсвөөс аймгийн төсөвт төвлөрүүлэх орлогын хэмжээ

Д/Д	Орлогын нэр төрөл	Орлогын дүн /мянган төгрөг/
1	Автотээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийн албан татвар	28,000.0
2	Дуудлага худалдаа	2,000
3	ААН-ийн орлогын албан татвар	6,000
4	Авто замын хураамж	7,000
		43,000

